

Nedostatak crkvenosti u rastućoj plimi duhovnosti

✠ Đuro HRANIĆ

đakovačko-osječki nadbiskup

Danas se kao Crkva i kao crkveni pastiri susrećemo sa sve brojnijim inicijativama vjernika laika na duhovnom području. U tim inicijativama treba ponajprije vidjeti djelovanje Duha Svetoga, koji prožima sve kršćenike i ne djeluje samo unutar crkvenih struktura. U tim inicijativama ima, i to treba prepoznati, puno dobre volje i pozitivnih evangelizacijskih nastojanja. Svjedoče kako su ljudi gladni i žedni Boga, kako ga grčevito traže, vodeći željom duhovno živjeti i rasti. Među njima su i vjernička društva koja zavređuju posebnu crkvenu skrb i pastirsku podršku. No, u konkretnom životu susrećemo se i s nizom otvorenih pitanja.

Pastoralne inicijative vjerničkih društava i građanskih udruga. Sve češće se susrećemo s pastoralnim inicijativama vjerničkih društava i građanskih udruga koje djeluju na međubiskupijskoj i nacionalnoj razini, kao što su npr. *Marijanski hod za Hrvatsku, U ime obitelji, Hod za život, Vigilara, 40 dana za život* i sl. Njihovi predstavnici u pravilu traže od župnika i biskupa podršku i pomoć u ostvarenju svojih programa i pastoralnih inicijativa, iako se o tim programima i inicijativama nisu prethodno s njima konzultirali niti dogovarali. Na određeni način žele koristiti crkvenu organizaciju i prostore, župnu infrastrukturu, pa čak i nedjeljna euharistijska slavlja, za promicanje i širenje vlastitih ideja, za prikupljanje potpisa vjernika i širenje mreže vlastitih članova. Samostalno odlučuju o pokretanju svojih inicijativa ili programa, a potom biskupima i/li župnicima šalju

obavijest što od njih očekuju za ostvarenje istih. S jedne strane, spomenuta je pojava veoma pozitivna, jer blagotvorno utječe na razvoj civilnog društva i nerijetko polučuje hvalevrijedne rezultate na planu evangelizacije javnog mnijenja. No, s druge strane, predstavlja poteškoću, u smislu nemogućnosti da biskupi i svećenici sudjeluju u ostvarivanju sve brojnih inicijativa s različitih strana, te zbog toga što spomenuti programi nerijetko imaju političke i neke druge konotacije.

Crkvene ustanove (biskupije, župe, samostani...) načelno ne mogu biti logistika svima onima koji bi to željeli. Logično je da svaki inicijator određenog programa preuzme odgovornost i za njegovo ostvarivanje. K tome, kad god se radi o privatnim inicijativama, programe se ne bi ni smjelo službeno oglašavati u crkvi. Bez jasnih načela u spomenutom pogledu, prijeti opasnost nepravde ukoliko svećenici i biskupi inicijative jednih vjerničkih društava podrže, a druge ne.

Istodobno, ostaje pitanje na koji je način moguće pružiti potporu onim udrugama civilnog društva koje zastupaju evanđeoske vrijednosti.

Tzv. 'karizmatiski susreti'. Pojedini vjernici laici, ponekad i nejasnog kršćanskog identiteta, pozivaju na tzv. 'karizmatске susrete'. No, osim što je to potpuno neutemeljen naziv (jer nitko ne može sam za sebe ustvrditi da je karizmatik, nego karizmu mogu kod nekoga prepoznati samo drugi ljudi), takvi pojedinci u pravilu nemaju za svoje djelovanje nikakve kvalifikacije niti odobrenje nadležnog biskupa i župnika. Štoviše, među voditeljima seminarara nađu se i protestantski pastori. Pozivaju i okupljaju katoličke vjernike u društvenim dvoranama, bez dogovora s nadležnim svećenicima i biskupima, te svoje evangelizacijske programe održavaju kao privatni religiozni poduzetnici (a privatni poduzetnici, među ostalim, nerijetko imaju i svoje financijske interese). Slično se događa i s pojedinim molitvenim zajednicama, koje se također okupljaju u privatnim prostorima i nisu povezane sa svećenikom i župom.

Tako u praksi susrećemo kršćanstvo, evangelizacijska nastojanja i kršćansku duhovnost upitne crkvenosti, bez slavlja sakramenata, napose bez euharistije. Svjedoci smo svojevrsnog odvajanja vjernika od biskupa i svećenika te praktičnog ostvarivanja eklezijalnog modela koji je katolički upitan.

Nameće se pitanje dolazi li do tog svojevrsnog odvajanja vjernika od svećenika i župe možda i zbog toga što sami svećenici nemaju dovoljno duhovnosti

i spremnosti uključivati se u pojedine vrijedne inicijative i tako odgovoriti na različite duhovne potrebe vjernika u svojoj župi. Život župne zajednice ne bi smio biti sveden samo na svetu misu i podjelu sakramenata, nego bi trebao imati dovoljno otvorenosti i za pučke pobožnosti, kako to preporuča Direktorij za pučke pobožnosti. Papa Pavao VI. dao je u enciklici »*Marialis cultus*« načela zdrave pučke pobožnosti, među kojima je služnost da one budu hranjene biblijskom objavom, da izviru iz euharistije i k njoj privode. Ta načela trebalo bi jasno zastupati i tražiti od svih vjernika da se po njima ravnaju i ponašaju.

Vjernička društva. Zasebno su pitanje vjernička društva. Dio njih registrirao se pred nadležnim državnim vlastima kao udruga građana, a da nije riješio svoj crkveno-pravni status. Neki čak ni ne osjećaju potrebu za rješavanjem svoga crkveno-pravnog statusa, odnosno nemaju statut odobren od crkvene vlasti i/li nemaju svoga duhovnika imenovanog od biskupa. Razine molitvene i tzv. 'karizmatске zajednice' uopće ne osjećaju potrebu za rekognicijom svojih statuta od strane dijecezanskoga biskupa, niti žele imenovanje svećenika za duhovnika. Štoviše, kad biskup predlaže ili traži usklađivanje statuta sa Zakonomom crkvenoga prava te imenovanje svećenika kao duhovnika, nailazi na otpor jer 'vjerničko društvo' sve to doživljava kao zadiranje crkvenog autoriteta u vlastitu slobodu ili kao čin biskupova nepovjerenja, kao sputavanje legitimne slobode ili pokušaj nametanja nepoželjne kontrole. No, bez obzira kako netko sam sebe nazivao ili shvaćao, vjerničko društvo jednostavno ne postoji dok njegov statut (uskladen s odrednicama Zakonika kanonskoga prava) nije pregledao dijecezanski biskup i dok nije imenovao duhovnika, koji postaje odgovoran za njegovanje kršćanske i katoličke duhovnosti unutar društva.

Inkulturacija vjerničkih društava rođenih u inozemstvu. Zaseban pristup zahtijevaju slučajevi kad se neko vjerničko društvo, niklo u inozemstvu, pokušava – bez ikakve inkulturacije i dužnog poštivanja pastoralnog djelovanja lokalne Crkve – »presaditi« te djelovati u Hrvatskoj (npr. Neokatekumenski put). Dio poteškoća s Neokatekumenskim putem uzrokovan je nepridržavanjem Statuta od strane njegovih članova, te nerijetko banaliziranjem sakralnosti i obrednosti rimske liturgije. To, dakako, traži odgovor biskupa, jer ih na to kao pastire obvezuju crkveni propisi i duh liturgije.

Duha nam svoga, Gospodine, svima daj! ■